

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року №384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року №683)

Форма № Н – 3.04

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

Кафедра Економіки підприємств міського господарства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»

спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства

(за видами економічної діяльності)»

*інститут, факультет, відділення Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова, центр післядипломної освіти і
заочного навчання, заочне відділення*

Харків
ХНУМГ
2014 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Антикризове управління підприємством»** для слухачів другої вищої освіти заочної форми навчання спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)».

Розробник: к.е.н., доц. А. В. Ковалевська

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки підприємств міського господарства.

Протокол № 2 від «02» жовтня 2013 року.

Завідувач кафедри Економіки підприємств міського господарства д.е.н., проф. А. Є. Ачкасов

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	За вибором
	Напрямок підготовки 7.030504 «Економіка підприємства»	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 7.03050401 – «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: розрахунково-графічна робота		Семестр
Загальна кількість годин – 108		5-й
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – 14 самостійної роботи слухача – 94	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	Лекції
		8 год.
		Практичні, семінарські
		6 год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
94 год.		
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для заочної форми навчання – 10% до 90%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Ринкові механізми функціонування економіки будь-якої держави мають циклічний характер. Економічні результати діяльності кожного підприємства формуються під впливом цих макроекономічних коливань, а також залежать від дії багатьох внутрішніх причин. Забезпечення стійкого та гармонійного економічного зростання економіки України робить надзвичайно актуальним питання організації протидії кризовим явищам та відродження нормального перебігу функціонування основної ланки економіки – підприємств різних форм власності та форм господарювання, потребує опанування та впровадження в практику антикризового управління. Висока імовірність виникнення і розвитку

кризи в процесі діяльності будь-якого підприємства зумовлює необхідність здійснення спеціалізованого антикризового управління, яке спрямоване на подолання кризових явищ, базуючись на системному, ситуаційному та процесному підходах.

Метою дисципліни «Антикризове управління підприємством», як складової частини сучасної економіки підприємства, є формування сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань в галузі антикризового управління, а саме: системи знань і навичок управління у кризових ситуаціях, розв'язання складних завдань стратегічного значення в ринкових умовах, організації системи управління, адекватної вимогам сучасної економіки.

При цьому вивчаються природа та основні підходи до дослідження кризових явищ в діяльності підприємства, основи організації та інструментарій антикризового управління підприємством, методологічні основи діагностики кризи розвитку підприємства та загрози банкрутства, інструментарій діагностики наслідків виникнення ситуації банкрутства підприємства, способи оцінки можливостей підприємства по подоланню кризових явищ, основи розробки антикризової програми підприємства, фінансово-економічні аспекти обґрунтування окремих антикризових заходів, організація контролю реалізації антикризової програми.

Завдання дисципліни – засвоєння теоретичних основ управління підприємством в кризових і передкризових ситуаціях, механізмів виявлення кризи і кризового стану підприємства, практичних методів оцінки і діагностування кризи та розробки заходів щодо їх нейтралізації, вивчення підходів і методів антикризового управління з урахуванням передового досвіду.

Предметом вивчення дисципліни «Антикризове управління підприємством» є методологічні та теоретико-методичні основи управління діяльністю суб'єктів господарювання в кризових ситуаціях.

У результаті вивчення дисципліни слухачі повинні:

знати:

- загальні основи антикризового управління підприємством;
- закономірності, умови та фактори, що обумовлюють появу кризових явищ;
- характер кризових явищ та економічний механізм виникнення кризового стану на підприємстві;
- основні інструменти діагностики кризи на підприємстві та її глибини;
- сучасні методи і підходи управління в кризових умовах;
- правила, принципи розробки антикризової програми і антикризової стратегії підприємства;
- проблеми підприємства, які опинилися в кризовому стані.

вміти:

- проводити експрес-діагностику та поглиблену діагностику фінансового стану підприємства з метою виявлення потенційних (прихованих) і наявних кризових ситуацій та явищ;
- опанувати урядові рішення з питань оцінки ймовірності банкрутства підприємства;
- аналізувати наявність та глибину кризового стану на підприємстві;
- визначити основні напрямки подолання кризових явищ на підприємстві;
- обирати антикризову стратегію та основні інструменти виходу з кризового стану.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ 1. Теоретичні засади антикризового управління підприємством

1. Основи теорії циклів і криз.
2. Кризи підприємства і завдання антикризового управління.
3. Сутність та специфіка антикризового управління підприємством.
4. Стратегічні аспекти антикризового управління підприємством.

ЗМ 2. Методологічні засади та практичний інструментарій діагностики кризового стану, загрози банкрутства та потенціалу виживання підприємства

1. Концептуальні положення діагностики кризи розвитку підприємства.
2. Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства.
3. Діагностика потенціалу виживання підприємства.
4. Антикризова програма підприємства і формування системи антикризового управління.
5. Контроль за виконанням антикризової програми підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль Антикризове управління підприємством						
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади антикризового управління підприємством						
Тема 1. Основи теорії циклів і криз		–	0,5	–	–	10
Тема 2. Кризи підприємства і завдання антикризового управління		1	0,5	–	–	6
Тема 3. Сутність антикризового управління підприємством		0,5	0,5	–	–	6

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6	7
Тема 4. Стратегічні аспекти антикризового управління підприємством		0,5	0,5	–	–	10
Разом за змістовим модулем 1		2	2	–	–	32
Змістовний модуль 2. Методологічні засади та практичний інструментарій діагностики кризового стану, загрози банкрутства та потенціалу виживання підприємством						
Тема 1. Концептуальні положення діагностики кризи розвитку підприємства		1	–	–	–	8
Тема 2. Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства		2	1	–	–	10
Тема 3. Діагностика потенціалу виживання підприємства		1	1	–	–	8
Тема 4. Антикризова програма підприємства і формування системи антикризового управління		2	1	–	–	8
Тема 5. Контроль за виконанням антикризової програми підприємства		–	1	–	–	8
Разом за змістовним модулем 2		6	4	–	–	42
Усього годин		8	6	–	–	74
ІНДЗ: розрахунково-графічна робота						20
Усього годин		8	6	–	–	94

5. Теми семінарських занять (не передбачені навчальним планом)

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи теорії циклів і криз	0,5
2	Кризи підприємства і завдання антикризового управління	0,5
3	Сутність антикризового управління підприємством	0,5
4	Стратегічні аспекти антикризового управління підприємством	0,5
5	Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства	1
6	Діагностика потенціалу виживання підприємства	1
7	Антикризова програма підприємства і формування системи антикризового управління	1
8	Контроль за виконанням антикризової програми підприємства	1
	Разом	6

7. Теми лабораторних занять (не передбачені навчальним планом)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи теорії циклів і криз	10
2	Кризи підприємства і завдання антикризового управління	6
3	Сутність антикризового управління підприємством	6
4	Стратегічні аспекти антикризового управління підприємством	10
5	Концептуальні положення діагностики кризи розвитку підприємства	8
6	Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства	10
7	Діагностика потенціалу виживання підприємства	8
8	Антикризова програма підприємства і формування системи антикризового управління	8
9	Контроль за виконанням антикризової програми підприємства	8
10	Робота над розрахунково-графічною роботою	20
	Разом	94

9. Індивідуальні завдання

№ з/п	Вид індивідуального завдання	Семестр	Найменування завдання	Обсяг завдання	Кількість годин
1	Розрахунково-графічна робота	5 (заочна форма)	Систематизація, закріплення та поглиблення знань отриманих під час вивчення курсу	Пояснювальна записка на 15-20 стор.	20

10. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються слухачами в процесі роботи над лекційним курсом, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і спеціальною літературою. Особливого значення набуває вміння використовувати сучасні технічні засоби в процесі набуття знань з дисципліни. Так, для створення належного інформаційного забезпечення діагностики важливим є використання Інтернет-ресурсів – порталів та сайтів, на яких розміщується змістовна інформація: діючі нормативно-інструктивні матеріали та Закони, галузеві аналітичні огляди, ціни реалізації аналогічної продукції, ціни закупівлі необхідних матеріально-технічних ресурсів, пропозиції комерційних банків відносно умов та цін кредитування, бази даних відносно фінансово-майнового стану підприємств-аналогів, пропозиції щодо купівлі-продажу матеріальних активів у перебігу ліквідаційної процедури тощо.

Вивчення дисципліни «Антикризове управління підприємством» базується на знанні циклу загальноосвітніх і загальнонаукових дисциплін, мікроекономіки, економіки підприємства, фінанси підприємства та фінансовий

менеджмент, потенціал підприємства, стратегія підприємства, а також на знаннях і уміннях, отриманих слухачами в процесі проходження навчальних і виробничих практик.

Окремі теми дисципліни вивчаються з різним ступенем поглиблення та деталізації, що передбачено цією робочою програмою. Поточний модульний контроль проводиться методом виконання слухачами письмових модульних контрольних робіт.

Остаточна оцінка знань слухачів з дисципліни – інтегральна (100-бальна).

11. Методи контролю

Методи контролю знань слухачів:

1. Проміжні методи контролю за темами (усне опитування, тестові завдання) із зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, передбачають 100-бальну систему оцінювання.

2. Розрахунково-графічна робота оцінюється окремо також за 100-бальною системою.

3. Залік проводиться письмово – підсумкове комплексне тестування з дисципліни.

12. Розподіл балів, які отримують слухачі

Залік

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	41	100
6	6	6	6	7	7	7	7	7		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Контрольна робота

Пояснювальна записка	Розрахункова та ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 30	до 50	до 20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
1	2	3	4
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

1	2	3	4
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Базова

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : Наказ міністерства економіки України від 17 січня 2001 р. № 10 // Банкрутство в Україні. Сб. норм. актів / Ананченко А.Е., Арсирій Е.А., Гуртової В.В. – Харків : Еспада, 2001. – С. 250-261.

2. Постанова Кабінету міністрів України і Національного банку України «Про затвердження антикризових заходів фінансової стабілізації» від 10 вересня 1998 р. № 1413 із змінами і доповненнями, внесеними Постановою Кабінету міністрів і Національного банку України від 14 вересня 1998 р. № 1425, Постановою Кабінету міністрів від 18 вересня 1998 р. № 1461 // Моніторинг інвестиційної діяльності в Україні. – 1998. – № 4. – С. 37-48.

3. Антикризисное управление [Текст] : учеб. / под ред. Э. М. Короткова. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 423 с.

4. Антикризове фінансове управління підприємством [Текст] : навч. посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 208 с.

5. Василенко, В. О. Антикризове управління підприємством [Текст] : навч. посібник / В. О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 504 с.

6. Кривов'язюк, І. В. Антикризове управління підприємством [Текст] : навч. посібник / І. В. Кривов'язюк. – К. : Кондор, 2008 – 374 с.

7. Лігоненко, Л. О. Антикризове управління підприємством [Текст] : підручник / Л. О. Лігоненко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 824 с.

8. Терещенко, О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств [Текст] : навч. посібник / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2000. – 412 с.

9. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посібник / за ред. проф. Г. Г. Кірейцева; вид. третє, перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 531 с.

10. Чернявский, А. Д. Антикризисное управление [Текст] : учеб. Пособие / А. Д. Чернявский. – К. : МАУП, 2000. – 208 с.

Допоміжна

1. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління [Текст] / Т. С. Клебанова, О. М. Бондар, О. В. Мозенков та ін.; за ред. О. В. Мозенкова. – Х. : ВД «ИНЖЕК», 2003. – 272 с.
2. Баринов, В. А. Антикризисное управление [Текст] : учеб. пособие / В. А. Баринов. – М. : ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. – 520 с.
3. Гайдук, С. В. Модель відновлення платоспроможності підприємств [Текст] / С. В. Гайдук. – Х. : Екограф, 2004. – 35с.
4. Забродский, В. А. Оценка финансовой устойчивости производственно-экономических систем [Текст] / В. А. Забродский, Н. А. Кизим. – Харьков : Бизнес Информ, 2000. – 82 с.
5. Кизим, Н. А. Финансовый анализ [Текст] : учеб. пособие / Н. А. Кизим, В. В. Ивахненко; Харьк. нац. экон. ун-т. – Х. : ИНЖЭК, 2005. – 245с.
6. Мних, Є. В. Економічний аналіз [Текст] : підручник / Є. В. Мних; вид. 2-ге, перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.
7. Родионова, Н. В. Антикризисный менеджмент [Текст] : учеб. пособие для вузов / Н. В. Родионова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 223 с.
8. Савчук, Л. М. Діагностика фінансового забезпечення в процесі управління підприємством [Текст] / Л. М. Савчук, І. Г. Сокиринська. – Дніпропетровськ : Зоря, 2005. – 128с.
9. Тридід, О. М. Методичні рекомендації щодо аналізу та оцінки фінансової стійкості підприємства [Текст] / О. М. Тридід, К. В. Орехова; Харк. нац. экон. ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 24с.
10. Фінансова санація та банкрутство підприємств [Текст] : навч. посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 168 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНАМГ [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>
2. Діючі нормативно-інструктивні матеріали та законопроекти, що знаходяться на розгляді [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.liga.net>
3. Галузеві аналітичні огляди кон'юнктури відповідних сегментів ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.business.ua>
4. База даних емітентів фінансового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.smida.gov.ua>

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни

«Антикризове управління підприємством»

галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»

спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства

(за видами економічної діяльності)»

Розробник: **КОВАЛЕВСЬКА Алла Володимирівна**

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Ю. Ю. Конюшенко*

План 2013, поз. 454 б

Підп. до друку 26.06.2013 р.

Друк на ризографі

Тираж 1 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 0,4

Зам. № 9682

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4705 від 28.03.2014 р.